

andre. Men äfven denna fråga om rätt och orätt hvilar allt på samma grund. Det är orätt därför, att pligt, utan rätt att kunna uppträda till fäderneslandets försvar. Det är rätt därför, att det folk är uselt, hos hvilket den vapenföra delen icke är i stånd att taga ett gevär på axeln. Man har åter härom resonnerat hit och dit, ofta ur mycket giltiga känslogrunder. Men herrarne, som känna historien, I veten det, att ingen mensklig makt skall förmå göra densamma, och I veten, att i hvarje folks historia äro dess krigsbragder högt hållna, att de aldrig glömmas af folket, att de ständigt ansetts och anses såsom grundval icke blott för dess ära, utan för dess nationela tillvaro. Ej heller vår tid skall kunna resonnera bort detta faktum ur historien. – Det förhåller sig så, att en nation derigenom, att dess vapenföre män för dess tillvaro våga sin egen tillvaro och uppoffra den, ej blott bevisar sig vara en nation, utan bevisar sig ega rätt att vara till i verlden. Denna förmåga att uppoffra måste hos en nation finnas till; eljest har den sjelf icke någon tillvaro. Man kan därför säga, att nationalandan i samma akt, hvori den bevisar sin högsta kraft, också har sin födelse. Den går derutur fram.

10

Denna är den sanna grunden. På ingen annan kan beslutet stödas. Det är om den jag sade, att den lättast af ungdomen och isynnerhet af den bildade ungdomen förstås. Ty ungdomen känner och erkänner den i sitt hjerta: att utlägga den är endast att uttala, hvad der brunnit såsom varm känsla. När herrarne tåga fram och sången i eder spets ljuder: »Lif och blod för Finlands ära», då kännen I det. Men när I veten: att det gäller icke blott sången och stundens känslor, utan att det hvarje dag kan blifva allvar, verk och gerning, då skolen I sjunga ännu varmare: »Lif och blod för Finlands ära», »Lif – och blod – för Finlands ära».

20

Jag får ännu en gång tacka herrarne på det hjertligaste.»

30

188 POLITISKT.

Morgonbladet n:o 94 och 95, 24. och 25.IV 1878

I.

Då två stormakters politiska intressen råkat i kollision, och notvexlingen dem emellan alls icke angår någon utjemning af densamma, utan endast en kritik öfver ömsesidiga åtgärder eller underlåtenheter, genom hvilka kollisionen påstås hafva vållats, vore det mera än narraktigt att vilja profetera, om häraf skall uppstå krig eller fortfarande fred. Ty detta är klarligen en sak, hvilken, i händelse kollisionen är en följd af tingens naturliga gång och icke endast en sökt förevändning för ett af någondera makten beslutadt krig, icke ens af de båda regeringarna i fråga kan med säkerhet förutses, förrän i sista stund. Det är just ur denna osäkerhet alla deras diplomatiska tillgöranden såväl som militära förberedelser framgå. Och då det är endast ur dessa på ovisshetens grund hvilande fakta, tidningarna och den stora allmänheten med dem kunna draga sina slutsatser för krig eller fred, så är det icke svårt att inse, huru lösliga och opålitliga dessa slutsatser måste vara. Skulle likväl bedömandet utgå endast från dessa verkliga tilldragelser och från kunskapen om de tidigare händelser, af hvilka de föregåtts, och hvilka på det närvarande politiska läget öfva sitt historiska inflytande, kunde man ännu tro på någon skarpsinnighet, som skulle förmå se djupare och längre, än politikens ledare. Men i våra dagar ledes allmänna

40

50

omdömet af en ny makt, tidningarnas. Och då dessa hvimla af falska uppgifter, nu och då säkert bona-fide misstag, men lika säkert till största delen uppsåtliga dikter, sensationsnyheter, för att få bladet i fråga nämndt och känt i vida kretsar, eller politiska partidikter och öfverdrifter eller rentaf kontant betalda lögnar för börsspekulationens räkning, samt dagens opinioner ledas af hela denna nyhetsröra, borde dessa icke ens för dagen tillmäta sig annan vigt, än den af ett nöjsamt samtalsämne och tidsfördrif.

10 Frågan om krig mellan Ryssland och England berör dock direkt vårt lilla land och så stora vitala intressen i detsamma, att vi sannerligen framför alla andra må hållas ursäktade, om vi önska skåda in i framtiden, skulle vi härvid också icke komma längre, än till den förut väl kända sanningen, att all framtid är osäker. Det vore derföre obetänkt, om icke hvar och en, som det kan, söker ställa sina affärer i säkerhet för möjliga eventualiteter, vår styrelse främst och finansstyrelsen isynnerhet, men äfven hvarje enskild, i hvars makt det står att göra sina förluster större eller mindre. Att söka sprida meningar, som kunde afleda härifrån, vore än mera obetänkt.

20 Men mellan denna förnuftiga omsorg och en afgjord pessimism är ännu ett stort afstånd. Ännu har ingen tidpunkt under den tvååriga Engelsk-Ryska konflikten företett faktiska skäl för en sådan uppfattning. Dessa skäl böra icke prövas på grund af ens de få sanna uppgifter, dagsnyheterna medföra, än mindre af opinionerna för dagen, som af de otaliga falska uppgifterna kastas hit och dit. För att komma till en lugnare uppfattning, måste man gå tillbaka till missämjans källa. Man kan då komma till någon sannolik slutsats angående det mål, som ömsesidigt åsyftas, och till någon föreställning om, huruvida detta kan nås genom ett krig. Ty hos de styrande måste den vishet förutsättas, att de icke öfver sitt land draga krigets bördor och olyckor för det oupphinneliga, och hos folken öfverväga städe fredens intressen, der icke något verkligt intrång på rikets historiskt gifna 30 verldsställning är i fråga.

Att källan är Krimkriget och Pariserfreden inses af hvar man. De band, denna fred pålade Ryssland, kunde, der det gällde en så stor och ännu i sin utveckling stadd stat, aldrig blifva bestående. Man vet, huru det mest förnärmande af desamma, förbudet mot en rysk flotta på Svarta hafvet, 1871 afskuddades. På grund af många traktater med 40 Turkiet egde Ryssland erkänd rätt att uppträda såsom de kristna folkens på Balkan-halfön beskyddare. Genom Pariserfördraget beröfvades detsamma denna rätt. Stormakterna åtog sig samfäldt denna rol, likväl på ett mycket indirekt och löst sätt och under garanterande af Turkiets integritet och oberoende. Att ett sådant skydd, som kunde bestå endast af vänliga råd, d. v. s af löst prat, skulle af Turkiet föraktas, var väl för de kontraherande klart. Men emedan det främst gällde slaviska stammar och bekännare af Grekiska kyrkan, ansågos dessas lidanden och förhoppningar af ingen vigt och deras förtryckande säkert på flera håll för ett fortfarande segerherrens kujonerande af den besegrade makten. När fråga uppstod om de katolska kristna i 50 Syrien, der Frankrike traditionellt utöfvat en beskyddarerol, hade pariserfördraget och Turkiets oberoende ingenting att betyda. Napoleon III grep med ifver tillfället att uppehålla Frankrikes »prestige» och sin egen ställning, och England störde icke sin såta vän från Krim, emedan »de Engelska pennknifvarne» dock behöfde afsättning äfven i Syriens hamnar. Öfriga fördragsmakter protesterade icke heller. Dertill var deras intresse i frågan för svagt.

Men traktaten hvilat i sagda hänseende på en oförnuftig grund, hvilken omöjliggör alla sådana protester. Och denna omständighet är äfven för bedömandet af närvarande förhållanden af vigt. Europas folk hafva ännu tillräckligt kvar af det kristna sinnelaget, för att tillåta någon regering att öppet räcka kristenhetens arffviende handen till de kristna folkens förtryckande. Och äfven nationaliteternas rätt till fri utveckling har efterhand vunnit den makt, att deras frigörande följes af det bildade Europas sympatier. Också Ryssland kunde icke protestera mot Frankrikes traktatsbrott genom den Syriska okkupationen, äfven om den politiska ställningen medgifvit en sådan protest. Men i sjelfva verket låg traktatens brytande af vestmakterna i Rysslands intresse, hvilket icke hade orsak att ondgöras deröfver, att dessa förstörde sitt eget verk.

10

Mellan England, Frankrike och Österrike afslöts i Paris 1856 ett separatfördrag, hvarigenom de förbundo sig att med härs makt afvända hvarje krigiskt angrepp mot Turkiet. Då nu Ryska krigsförklaringen skedde, rörde likväl ingen af dem en fena, och Engelska ministären lemnades ensam, att i en af dess många noter göra en vanmäktig erinran om pariserfredstraktaten. Sannt är, att Napoleon hade försvunnit från tiljan. Och ingen torde kunna precis säga, hvad som möjligen kokats ihop, om han sutit kvar – och om icke Gravelotte och Sedan m. m. kommit emellan. Ty Frankrike är ännu alltför specifikt katolskt, för att göra serdeles skilnad mellan muhamedaner och grekiska kristna, isynnerhet som den »ädla», rabiatiskt inbilliska Pionono var storturkens förklarade vän och gynnare. Ifrågasättas kan likväl, om icke de återopade slagfälten äfven såsom blott framtidsbilder skulle utöfvaten återhållande verkan. Fakta må nu hafva sin logik. Men återstående förbundsbröderna skulle nog haft tillräcklig makt att tråda emellan – om detta gått an. Det gick icke. Möjliga velleiteter dertill qväfdes under högarna af de mördade Bulgariska qvinnornas och barnens lik.

20

30

Denna sida af den orientaliska frågan utgör ännu den dag som är det starkaste stödet för freden. Ty endast den tyglar den Engelska ministerns lystnader och binder dess händer. Hvad helst den må åsyfta, att åter lägga den frigjorda kristna befolkningen under turkarnes mordglafven, det vågar den icke. Den opinions-storm i England, som engång svarade till Israeli's cyniska, afskyvärda gyckel och hans anhängares i underhuset råa skratt med anledning af våldsgerningarna i Bulgarien, står ännu tillreds för lord Beaconsfield. Det är endast genom den fullkomligaste tystnad om, och delvis förnekande af hvarje syfte att bistå Turkiet, han kunnat intaga sin nuvarande position till försvar, såsom det heter, endast och allenast för Englands intressen. Än mindre vill eller kan någon annan makt upptaga denna fana, som Englands regering icke vågar höja.

40

Men det är icke nog med att låta den ligga. Den, som på Balkanhalfön vill tråda i Rysslands ställe, måste höja den slaviska befolkningens fana. Och det är detta ingen annan förmår. Ingen annan eger makt dertill, ingen annan heller det nödiga anseendet och förtroendet hos dessa befolkningar. I likhet med Österrike nödgas också England, ehuru afundsjukt och ovilligt, skjuta uppdraget ifrån sig. Framtiden skall visa, om det ens förmår åtaga sig den Grekiska befolkningen i Thessalien. Utöfver föreställningar i Konstantinopel, hvilka ännu aldrig haft någon verkan, har det hittills icke gått. Till parlamentets hugnad öfver Englands maktfullkomlighet underrättades det i tiden om, huru lord Elliot fordrat och erhållit anförarenas för makssakrerna

50

besträffande. Men icke ens i en för de trognas kalif så ringa sak, som några hans undersåtens hängning, förmådde lordens upprepade maningar och hotelser verka det aldraminsta. Tvärtom belönades personerna i fråga med upphöjelser och ordnar, och herr Layard torde väl nu som bäst med dem vexla artigheter och rådslå om »jemnvigten i Europa», hvilken så märkeligen upprätthålles af de Engelska jernkolosserna – enligt Engelska premierns försäkran.

10 Denna Englands oförmåga att åtaga sig förvaltningen af den kristna arvedelen från skiftet i S:t Stefano utgör ett viktigt moment af den antyddas fredsvärnande sidan i den orientaliska frågan. Då furst Bismarck i sitt mycket vägande stora tal visade härpå, betydde detta säkert icke, att förmyndarskapet i fråga kan mottagas eller lemnas efter behag, utan att det måste öfvertagas. Så länge engelska ministären hvarken vågar erkänna såsom sitt syfte att återföra de kristna under turkarnes ok eller förklara sig beredd att sjelf åtaga sig förmyndarskapet öfver dem, kan den icke uppgifva något förnuftigt slutändamål för kriget.

20 Rysslands icke blott återvunna utan mångfaldigt förökade inflytande på Balkanhafvön tillintetgör förnämsta delen af Krimkrigets följder, och »trasorna af pariserfördraget få», som Journal de S:t Petersbourg yttrat, »sammanletas från slagfälten i Bulgarien och Armenien». Hela världen vet, att just detta utgör den Engelska sjukan, och lord Salisbury's cirkulär har till öfverflöd försäkrat, att så förhåller sig. Men den är af den art, att den icke kan botas genom hvarken fredskongresser eller krig.

30 Man kan härvid lemna å sido frågan, om England skulle förmå drifva ryska armén från Bulgarien. Hafvet har det i sin makt. Men allt tal om Englands arméer till lands är ett löst skryt. En armékorps lärer det stora riket få ihop, d. v. s. 30 000 man. Till de två ytterligare omtalade finnes ännu föga tillstymmelse. Den engelska milisen, som skulle gifva hufvudstyrkan till dem, är ett slags borgargarde, som paraderar för lordlöjtnanterna i grefskaperna, och som kan uppbudas till förstärkande af polisen vid uppstående tumulter. De fåtaliga s. k. reserverna ur densamma äro frivilliga, som torde erhålla någon godtgörelse för åtagandet. Men att föra någon del af den öfriga milisen ur landet, det är en sak för sig, i hvilken massan af engelska folket väl lär vilja hafva ett ord med i laget. Hvad som kunde tagas från Indien, är ovisst. Men i hvarje händelse är Englands härsmakt för sig en smal sak. Och tumskrufvar torde väl finnas för Turkarnes räkning, i händelse det skulle falla dem in att vilja fortsätta. Men hela denna fråga kan, såsom sagdt, lemnas derhän. Ty alltid återstår svaret på frågan: hvad sedan? och det är den Engelska folket och Europa vill hafva besvarad. Ännu i sin senaste artikel i ämnet yttrar Economist, som nog känner Engelska folkets humör, att dess besvarande skall dela detsamma i två delar, och fäster uppmärksamheten derpå, att äfven lord Derby anförde detta såsom kärnpunkten för Englands politik och dervid knöt sitt utträdande ur ministären.

40 Med allt detta är dock icke sagdt, att någon säkerhet skulle finnas, att England vill afväpna, utan att hafva något företagit. Misstanken, att toryministären genom någon kupp vill reparera de nederlag, dess oskickliga politik lidit, är allmän, och lord Derby tydde på något redan fattadt, ännu hemlighållet beslut såsom hufvudorsak till sin afgang.

Härom härnäst.

II.

Att Ryssland vill freden, det ligger i sakernas ordning, och ingen tviflar derpå. Icke heller, att det för detta ändamål är villigt till ändringar och eftergifter – i fredsfördraget med Turkiet. Men om något nytt stormaktsfördrag skall träda i pariserfredstraktatens ställe, det är en annan fråga. Sådana traktater äro än mera än vanliga fredsinstrumenter, såsom Jean Paul kallar dessa, i sjelfva verket »krigsinstrumenter;» och äfven andra makter än Ryssland torde sky dylika förbindelser, hvilka ingen anser sig behöfva efterkomma längre, än det faller honom lägligt. I hufvudsak, utstrykandet af Krimkrigets följder, kan eftergift säkert icke komma i fråga. Och dit hör väl utom befrielseverket äfven bestämningen rörande den lilla Bessarabiska landfliken, det enda återstående märket af vestmakternas seger.

10

Likväl kan icke betviflas, att krigsorsaken från Rysslands sida varit den i manifestet förkunnade och af Ryska folket entusiastiskt akklamerade, nemligen stam och tros-förvandternas skyddande. Detta bevisar blott, att Krimkrigets upphofsmän förgäfvos bekämpat tingens nödvändiga ordning. Till denna hör de kristnes i Turkiet frigifvande. Och då dessa för det mesta utgöras af slaver, tillhörande den Grekiska kyrkan, är det en lika nödvändig ordning, att de skola söka sitt skydd hos den enda slaviska stormakten, isynnerhet som till öfverflöd Ryska folket tillhör och varmt omfattar sagda kyrka. Ingen kan här träda i denna makts och detta folks ställe. Hvad Krimkriget i öfrigt må hafva verkat, må lemnas derhän. Märkligt är dock, att framgången sparats åt det från lifegenskapen frigjorda Ryssland. Men mot den historiska nödvändigheten spjernade detta krig förgäfvos.

20

Betviflas kan icke heller, att icke äfven Rysslands statsmän äro nog klarsynta att inse, att den ställning Ryssland nu intagit icke är ett verk för evigheten. Även på Bulgarierna skall nog med tiden kammen vexa, enligt det hos alla folk inneboende sträfvandet att komma till en egen, oberoende tillvaro. Lord Salisbury & C:o göra sig mycket onödigt bekymmer. Det ser icke så ut, som om Greklands och Rumäniens tillvaro, i hvilken Ryssland har så stor del, skulle ökat dess inflytande, och det var ingalunda med känslor af tacksamhet och tillgifvenhet, Serberne omfattade sina entusiastiska hjelpare. Rysslands vinning är i all händelse säker, då det för framtiden i stället för den stora Muhamedanska arffrienden vid Svarta hafvet har till granne ett antal små kristna stater, som icke blifva redskap i någons hand.

30

I grunden torde det också mindre vara Rysslands förstörade inflytande, ehuru detta framhålles såsom skylt, än toryministérens nederlag, som gör ond blod. Det måste hos engelsmännen finnas ett godt frö till deras afkomlingars öfverseende med all slags »humbug.» Ty eljest är det svårt att förstå, huru ett folk kan följa en styrelse, hvilken tillåtit sig så mycket af detta slag som lord Beaconsfields. För hvarje gång, den haft att reda sig inför parlamentet, har alltid någon sanningslös notis från Konstantinopel eller Wien på en eller annan väg uppdykat. Förra sändebudet, lord Elliot, anklagades upprepadt af namngifven korrespondent i »Daily News», som erbjöd bevisning, att hafva hemsändt falska depescher om tilldragelserna i Bulgarien. Den ädla lorden vågade icke uppträda hvarken med vederläggning eller ansvarspåståen- de. Den nuvarande, Layard, är flera gånger beträdd med falska uppgifter, vare sig afsigtliga eller icke. Men de hafva alltid kommit i rätt stund. När de icke haft hans personliga vidimatur, hafva de meddelats såsom andras sannolika uppgifter, städse på behaglig tid.

40

50

När lord Loftus från Livadia telegraferade Kejsarens afgifna lugnande förklaring, hemlighölls depeschen, tills grefve Schuvaloff fordrade dess meddelande åt parlamentet. Ingen i Europa tviflar, att icke lord Elliot i maskopi med premiern rådde turkarne att förkasta konferensens i Konstantinopel, således äfven Engelska regeringens egna fordringar. Detta blef dock för starkt, och han måste afträda – men är allt detta oaktadt nu använd i Wien, visserligen som det synes med ringa framgång. Hans förtrogne vid konferensen, dåvarande storvisiren Midhat pascha, har under sin landsflykt lefvat som en firad gäst i England. När flottan sändes till Besikabugten fick parlamentet veta, 10
 hvad det visste vara en osanning, att det skett endast och allenast till skydd för Englands i Turkiet lefvande undersåter – man kunde tro på rysk inrådan; ty rådet gafs verkligen i Journal de S:t Pg. Detta lät såsom »ni kan ju vara fega och ljuga – hvad betyder det för er.» När pansarkollosserna genombröto Dardanellerna och pariserfördraget, förklarades det hafva skett af samma anledning, hvilken nu förelåg endast i Layard's illa beryktade telegram öfver Bombay. När de 6 miljonerna kommo i fråga, visade de sig i trontalet i en osäker framtid. Då de likväl efter några dagar begärdes, skedde detta endast och 20
 allenast, »för att med stödet af ett enhälligt parlamentsvotum komma till konferensen» – hvilken då ännu togs för afgjord. »Miljonerna skulle troligen icke alls behöfvas, de skulle alltså icke ens lyftas.» När nu dessa så oskyldiga skenmiljoner beviljats, började deras utgifvande redan följande dag – kanske än tidigare. Allt ännu inkallas reserverna för den kära fredens skuld. »Hela Europa väpnar ju för samma ändamål.» Ja väl, i för tillfället diktade telegrammer och notiser från Österrike och Preussen; men i verkligheten väpnar ingen annan makt än England – och Ryssland, häraf nödt och tvunget. Exempel på denna slingerbults-politik äro otaliga. Att *dissimulera* anses dock i politiken för berättigadt, emedan ingen makt är förbunden att skrika ut sina afsigter från 30
 taken. Men att *simulera* har i all tid med rätta ansetts för dålighet. Och lord Beaconsfield's politik skall otvifvelaktigt komma att i historien föras till detta genus. Att tiga är klokt; men att medvetet debitera osanningar, är ett behof endast för den, som har en skral sak.

Man kunde med stöd af så många föregående exempel vilja hit räkna äfven den mystiska fordran, att Ryssland, som meddelat makterna Stefanofördraget jemte förklaring, att intet hemligt fördrag finnes, och att det står makterna fritt att på kongressen diskutera alla dess bestämmelser, ännu dessutom borde »förelägga fördraget för kongressen.» 40

Men antingen Englands premièr har någon annan undflykt ifrån kongressen eller icke, så torde denna skenbart obegripliga fordran hafva sin goda mening. Tankegången synes vara: Ryssland är bundet af pariserfördraget. Hvarje dess åtgärd, som kränker Turkiets oafhængighet och integritet, är alltså = noll, om icke de öfriga makterna lösa detsamma från fördraget, mera eller mindre *ad libitum*. Det är detta Ryssland skall erkänna, eljest kan ingen kongress ega rum. Lord Salisbury's cirkulär ger väl förhoppning, att i flera eller färre punkter nåd skall komma att gå för rätt. Men detta kan icke på förhand 50
 specificeras; ty rätteligen finnes i Stefano-preliminärerna intet enda rent här.

Om Ryssland blott vill på förhand megifva denna småsak, stryka öfver Stefano-preliminärerna och låta lord Beaconsfield skriva ett definitivt fredsfördrag, så är allting klappadt och klart. England måste hålla härpå; ty det är den europeiska »rättens» likasom den europeiska

»jemnvigtens» försvarare. Nu är kongressen icke någon domstol, som afgör enligt röstpluralitet. Hvad en röst t. ex. Englands icke finner för godt att i fredsvilkoren godkänna, häri modifierande pariserfördraget, det skall vara och förblifva rättslöst i Europas internationella rätt. Om icke Stefanoakten in totum & tantum blir rättslös, skulle sådant komma endast af lord Beaconsfields utomordentliga välvilja för de slaviska kristne och lika utomordentliga kärlek till freden o. s. v. De engelska intressena äro naturligtvis icke glömda. Dessa proklamerades väl för ett år tillbaka. Men om dem, hvilka Ryssland omsorgsfullt undvikit att såra, är det numera icke ensamt fråga. Nu lider Englands handel öfver Trapezunt till Persien deraf, att ryssarne sitta i Kars. Ryssland blir herre i Svarta hafvet, hvilket såsom hvar man känner, egentligen tillkommer England m. m. *In summa* Englands inflytande i de orientaliska angelägenheterna är minskadt.

10

Det sistsagda är det kapitala onda, emedan det är verkligen sannt. Inflytandet utöfvades genom Turkiet. Krimkriget skulle befästa detsamma genom att upprätthålla Turkiet. Men nu är Turkiet maktlöst. Och det värsta är, att dess makt absolut icke kan återställas. Klokt folk i Europa och i England har längesedan insett, att dess ramlande endast var en tidsfråga. England hade före kriget sig erbjudet att fördröja fallet. Men den kloka toryministären vägrade, sannolikt i hopp att genom sin hotande ställning hindra krigets utbrott. När dess tillgöranden tvärtom gjorde det oundvikligt, smickrade man sig med tron, att likväl genom sina små konster göra detsamma fruktlöst, ehuru lord Derby nu vill göra troligt, att man förutsett, hvad som komma skulle. Men hvarföre vill man nu stämma vattnet i ån, sedan man försummat att stämma i bäcken? Nederlaget står i alltför klar dag, för att bortresonneras. Englands guld och blod skall nu upprätta, hvad dess regerings oduglighet låtit ramla. Det är enligt lord Derbys utsago denna Englands minskade prestige, som i landet gör onda vätskor – ehuru enligt hans försäkran ingen minskning deri skett. Från sina f. d. kolleger skiljer han sig häruti, att han tar saken kallt och låter det oundvikliga gälla. Man hans ord tyda på, att dessa ännu hafva några extra planer, genom hvilka det minskade inflytandet skulle återställas, och de fortsatta rustningarna bekräfta det. Turkiets makt kunna de icke återupprätta; detta erkännes. Ty några små ändringar i Stefanofördraget, göra hvarken till eller ifrån. Att bjuda dem åt Engelska folket såsom frukten af det myckna bramarbaserandet, skulle alltför mycket påminna om berget och råttan. Men hvad det är, som i det visa rådet planeras, derom är verlden okunnig. Och det är detta förmodade nya extraordinära, som verkar att man icke tror på kongressen, eller ens att allt är slut, om denna skulle komma till stånd.

20

30

40

Det är gagnlöst sysselsätta sig med gissningar, t. ex. att England genom något besittningstagande i Medelhafvet eller på dess kuster, skulle vilja drifva Ryssland att protestera, kanske att förklara krig. Men om Frankrike, Österrike och Italien lugnt åse, att England gör Medelhafvet till ett fängelse för dem, torde sådant icke främst oroa i Petersburg. Ett besittningstagande vid Svarta hafvet eller vid infarten till detsamma, är det enda, som icke lär kunna tålas. Och det är den frågan, som kvarhåller ryska hären vid Konstantinopel.

50

Lemnande alla supponerade möjligheter derhän, synes man af allt, hvad som föregått, kunna förmoda, att kongressen för Engelska politikens ledare är en likgiltig sak. Ty på den står för dem föga att vinna. Äfven om ofvan anförda uppfattning af deras preliminära fordran vore den riktiga, och om denna fordran skulle af Ryssland

medgifvas, skulle de vid kongressen icke kunna yrka, att Englands inflytande och prestige skola upphjelpas. Om förlusten af dessa klenoder lära öfriga makter mycket litet bekymra sig, också om de efterlysas i den anständigare formen af den »störda jernvigten» i Europa. Engelska regeringen vet sig med sina pretensioner stå lika isolerad inom kongressen, som med sina rustningar och sitt krigshot utanför densamma.

Att England i sin protest mot Stefano-fördraget har ett verkligt, objektivi intresse, är likväl obestriddigt. Den ökade makt, Krimkriget gaf detsamma, är tillintetgjord. Men härtill kommer, att Gladstone's whigministér proklamerade non-intervention och fred. I stället oroade den landet med reformer, hvilket beredde dess fall. Den nuvarande toryministären deremot har knappt nog framkommit med ett enda eget förslag till någon förbättring eller ens förändring i det inre. Den har deremot allt mer och mer högljudt predikat om Englands stormaktsställning och nödvändigheten af att upprätthålla densamma. Men ehuru John Bull grumsat »hear! hear!», då Israeli talat om Englands oerhörda storhet och makt, är han trög att försättas i krigsifver. Kriget kostar så mycket pengar. Lord Beaconsfield anses, och säkert med rätta, vara inbiten i denna stormakts- och krigspolitik, och åtskilliga af hans kolleger hafva följt honom godvilligt, andra motvilligt, för att få sitta kvar. Humbug's manövrerna hafva varit honom nödvändiga, för att få parlamentet att följa sig. Det är sålunda, det subjektiva partiintresset förenat sig med det objektiva för att hålla krigsportarna öppna. Ställningen är kuriös. Israeli tillhörde oppositionen vid Krimkriget. Han uppträder nu, för att bevara dess frukter. Gladstone, som stödde dåvarande ministér, vill låta dem fara. Men nekas kan icke, att detta gör hans ställning svag. Hertigen af Argyll yttrade i öfverhuset: »hvarje regering (i England), som vill krig, får krig». Den har nemligen majoriteten i parlamentet. Och när den i sten påstår, att det gäller landets makt och ära m. m., är oppositionen paralyserad. Denna måste lemna ansvaret åt regeringen, och patriotismen förbjuder den att genom sitt tillgörande riskera att ådraga landet något nederlag. Mot allt detta onda, hafva fredens vänner två förhoppningar: att Engelska fokets öfvertygelse om, att kriget är utan möjligt ändamål, blir så stark, att regeringen icke vågar begagna sin majoritet – eller att lorden premiern, lös och blaserad jonglör som han är, skall i sista stund fatta i något strå, för att komma ur den ström, i hvilken han kastat sig, och om hvilken han uppenbarligen icke vet, hvar den för honom. Ty Englands föregifna intressen äro i denna fråga icke mensklighetens. Men endast de senare hafva framgång.

189 KRIGET OCH FINLAND.

Morgonbladet n:o 97, 27.IV 1878

Till krigets olycka kommer för vårt land i dess närvarande förhållanden olyckan, att fienden är och säkert länge skall förblifva England.

Hvarje landtkrig, som Ryssland kunde blifva tvunget att föra, skulle jämförelsevis litet beröra Finland. Äfven öfriga europeiska staters sjömak är icke så öfverlägsen, att icke ett försvar i Östersjön och vid dess kuster torde vara möjligt. Men Englands makt på hafvet är så öfverväldigande, att ingen stat i Europa förmår mäta sig med densamma.